

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Пламен Александров Панайотов, член на научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор” по област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. „Право”, научна специалност „Наказателен процес” в катедра „Наказателноправни науки” към факултет „Полиция” на Академията на МВР, обявен в ДВ, бр. 78/ 09.10.2015 г., с кандидат Веселин Бориславов Вучков, доктор по право, доцент в катедра „Наказателноправни науки” към факултет „Полиция” на Академията на МВР

1. В конкурса за професор по наказателен процес в Академията на МВР доц. д-р Веселин Вучков е единствен кандидат. За участието си в него той представя осемнадесет научни труда, които са публикувани след като му е присъдено научното звание „доцент”. От тях един е хабилитационен труд – монографията „Образуване на досъдебно производство (актуални проблеми)” /С. : Сиби, 2015, 180 с./, а останалите са научни статии, научни доклади, както и учебно-методически помагала и сборници. Когато публикациите са в съавторство коректно са посочени онези части от тях, чийто автор е доц. д-р Веселин Вучков.

2. Професионалният път на кандидата се характеризира преди всичко с изключително плодотворното съчетаване на преподавателската, научноизследователската и практическата му дейност. На това се дължи високият му експертен капацитет в областта на наказателноправните науки. Именно този капацитет позволява на доц. д-р Веселин Вучков да предлага убедително аргументирани решения по проблеми, свързани със защитата на основните човешки права, със сигурността, както и с правотворчеството и правоприлагането.

Доц. д-р Веселин Вучков е роден на 26.12.1968 г. Завършва висшето си образование в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ през 1993 г. В периода 1994-1996 г. е следовател в Столичната следствена служба. В периода 1996-2010 г. последователно е асистент, старши асистент и главен асистент в катедра „Наказателноправни науки“ на Академията на МВР. От 2010 година е доцент по наказателен процес. От 2003 година е доктор по право след успешно защитена дисертация на тема „Предмет и тежест на доказване в наказателното производство“.

Доц. д-р Веселин Вучков е дългогодишен преподавател в Академията на МВР. Същевременно от 2012 г. е доцент в катедра „Публичноправни науки“ към Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград. Наред с това е водил лекции и семинарни занятия и в други висши учебни заведения. Осъществил е успешно специализации в Германия и САЩ. Същевременно кандидатът има значителна както по обхват, така и по резултати експертна и консултантска дейност по подготовката и оценката на множество законопроекти в различни области на правото. Следва да се открият ръководството и участието му в работни групи за изработване на промени в НПК, в Закона за специалните разузнавателни средства, както и в работни групи за новите закони – Закон за Държавна агенция „Разузнаване“, Закон за военното разузнаване, Закон за Националната служба за охрана, Закон за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност, всички в сила от 01.11.2015 година. Доц. д-р Веселин Вучков има множество публикации в авторитетни научни издания. Участвал е с доклади в редица научни и практически форуми у нас и в чужбина. Специално следва да се подчертае, че научните си достижения е използвал и при успешното осъществяване на редица изследователски проекти, довели до конкретни не само теоретични, но и практически резултати.

Доц. д-р Веселин Вучков е избран за народен представител в 42-то и в 43-то ОНС. В периода 2009-2013 г. е заместник-министър на вътрешните работи, а в периода 2014-2015 г. – министър на вътрешните работи.

3. Монографията „Образуване на досъдебно производство (актуални проблеми)” е задълбочено, цялостно и изключително актуално изследване. Структурата ѝ обхваща встъпителни думи и осем дяла. Накрая са приложени резюмета на английски, немски и руски език, както и списък на използваната литература.

Предметът на изследването предполага изясняване на основни въпроси относно: а/ обособяване на етапите на досъдебното производство; б/ разследващите органи, правната регламентация на техните функции, разпределението на делата между тях; в/ предпоставките за образуване на досъдебното производство, какво следва да бъде съдържанието на постановлението за образуването му, хипотезите на поставяне на началото на досъдебното производство без да се издава постановление от прокурора за това; г/ т. нар. „предварителна проверка”; д/ началото на бързото наказателно производство и на незабавното наказателно производство. За пълнота са разгледани и други въпроси, имащи отношение към основния предмет на изследването: привличането на обвиняем при провеждането на бързо или на незабавно наказателно производство, съотношението между оперативно-издирвателна дейност и наказателно-процесуална дейност, разпределението на досъдебните производства чрез случаен подбор, актуалните промени в уредбата на специалните разузнавателни средства. На всички тези въпроси монографичният труд предлага убедителни отговори. И това се дължи не само на високия професионален капацитет на автора, нито само на значителния му опит на високи позиции в законодателната и изпълнителната власт, а и на правилно избраната система от методи при

осъществяване на изследването. Сред тях се открояват с особено значение историческият, правнологическият и сравнителноправният методи на изследване. За постигнатите резултати допринася и детайлното познаване от автора на относимата към разглежданите проблеми съдебна практика. Следва изрично да се подчертае, че разглежданият труд е първото у нас монографично изследване, специално посветено на образуването на досъдебното производство.

Наред с посочените общи достойнства трудът се отличава и с множество конкретни приноси моменти, основните от които са следните:

- аргументиране на становището, че и при действието на НПК от 2005 г. етапите на досъдебното производство са три /с. 9-14/;

- излагане на доводи в подкрепа на новото решение в НПК от 2015 г. относно разширяване на обхвата на предметната компетентност на следователите /с. 22 и сл./;

- съпоставително разглеждане и открояване на отделните направления в дейността на полицията с акцент върху значението на разследването на престъпления по правилата на националния процесуален закон /с. 35-36/;

- принципна критика относно типа законодателни решения, проявление на които бе и отмененият чл. 194а от НПК /с. 41-43/;

- подчертаване на различието между двете форми на оказване на съдействие на разследващия орган на основание чл. 218, ал. 1 и 2 от НПК - процесуално и извънпроцесуално /с. 66-67/;

- убедителна и добре систематизирана аргументация против практиката да се образува досъдебно производство било срещу определено физическо лице, било срещу неизвестен извършител. Възприемането на

тази теза и от законодателя би следвало да доведе до промени и в закони, извън НПК – например в Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия и в Закона за защита на класифицираната информация /с. 68-81/;

- задълбочен анализ на проблемите, свързани с т. нар. „предварителна проверка”, основани на системен ретроспективен преглед на различните законодателни решения. Открояване на положителните и на отрицателните страни при всяко от тях. Очертаване на вариантите за бъдещо законодателно решение /с. 93-123/;

- съпоставително разглеждане на особеностите, свързани с началото на бързото и на незабавното наказателно производство. В тази връзка е изяснено и съотношението между разпоредбите по чл. 356, ал. 1 и чл. 362, ал. 1 от НПК, от една страна, и разпоредбата по чл. 212, ал. 2 от НПК, от друга страна /с. 124 и сл./;

- обоснована критика относно допуснати терминологични неточности в действащия НПК във връзка с обозначаването на основни понятия чрез различни словосъчетания /с. 128, бел. 199/;

- обосноваване на тезата, че издаването на постановление за привличане на обвиняем при провеждане на бързо или на незабавно наказателно производство е не само допустимо, но и желателно поведение на разследващия орган /с. 139 и сл./;

- аргументирано е изяснено, защо не трябва да се абсолютизира значението на случайното разпределение на досъдебните производства /с. 148-152/;

- открити са слабостите в действащата уредба на специалните разузнавателни средства в контекста на започването на наказателното производство и е посочен пътът за тяхното преодоляване /с. 153-160/;

- след обстоен и логически добре обоснован анализ на проблемите са направени и съответни предложения *de lege ferenda* /с. 13-14, с. 34, с. 37, с. 121, с. 133, с. 138, с. 143, с. 160 и др./.

Предвид очертаните приноси на реабилитационния труд несъмнено се налага изводът, че той е с голямо теоретично и практическо значение за формирането на модерна държавна политика относно досъдебното наказателно производство. Не е без значение да се подчертае, че възприемането на тезите на автора се улеснява от стила на изложението, отличаващ се със системност, задълбоченост и яснота.

4. За участието си в конкурса доц. д-р Веселин Вучков представя и още седемнадесет научни публикации. Те са оригинални и съдържат съществени приноси в изследването на различни проблеми, които не са предмет на разгледания монографичен труд. Във връзка с тези публикации е достатъчно да се акцентира вниманието върху следното.

Статиите „Екзарх Йосиф I – величието на духовно-просветителската дейност” /Общество и право, 2015, № 5/ и „Забравени имена на българската наказателно-процесуална наука” /Общество и право, 2013, № 4/ са посветени на бележити личности – юристи от историята на България. Авторът е привърженик на разбирането, че паметта относно предците и популяризирането на тяхното дело е условие за отстояване на интересите на българската нация и на българската държавност. В това си разбиране той следва безусловно да бъде подкрепен.

В статията „Трудните отговори за тайните служби” /Общество и право, 2012, № 8/ интерес представлява най-напред систематизирането на

причините, поради които е трудно да се провеждат реформи в службите за сигурност. В тази връзка авторът застъпва разбирането, че създаването на подходяща нормативна база за дейността им не означава непременно, че реформата е факт. Тя предполага и условия за стриктното ѝ съблюдаване на практика. Обяснено е значението на възприемането на системен подход при регламентиране на новия модел за службите за сигурност.

В публикацията „Осигуряване на обществения ред като основа на обществената сигурност в Република България” /Сб. „Сигурността в Югоизточна Европа”, 2010, 17-25/ следва специално да се подчертае, че авторът разглежда проблемите и пътищата за решаването им в контекста на пълноправното членство на страната ни в ЕС. В тази връзка се подчертава, че сигурността на българските граждани, които са и граждани на ЕС, не конкурира, а гарантира спазването на техните основни права.

В статиите „Новата Стратегия на България в областта на миграцията, убежището и интеграцията (2011-2020) в контекста на националната и европейската сигурност” /Международна политика, 2011, № 1/ и „Делото „Кадзоев” и миграционното законодателство” /Общество и право, 2009, № 10/ вниманието се акцентира върху проблемите, породени от човешката мобилност в съвременния свят. В първата статия диференцирано са разгледани политиките, които Стратегията дефинира в трите посочени области. Във втората статия се разисква решението на СЕО по дело 357/2009 г. – производство по преюдициално запитване относно тълкуването на чл. 15, § 3, 4, 5 и 6 от Директива 2008/115/ЕО на ЕП и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни. Подчертават се правните му последици не само за националната юрисдикция, отпреди запитването, но и за всички юрисдикции на територията на ЕС.

Статията „Относно две разпоредби за необходимата защита (чл. 94, ал. 2 и чл. 96, ал. 1 НПК)” /под печат/ е посветена на противоречието между двете посочени разпоредби по въпроса относно задължителното участие на защитник. Обосновано е разбирането, че то следва да се преодолее чрез промяна в чл. 96, ал. 1 от НПК. Предложението de lege ferenda е в съответствие с принципното положение, че при хипотезите на необходима защита участието на защитник е в интерес и на правосъдието, а не само в интерес на лицето, привлечено като обвиняем.

Статията „Досъдебното наказателно производство – а сега накъде?” /Общество и право, 2009, № 5/ анализира, от една страна, ретроспективно правната уредба на дознанието като форма на разследване в периода 2000-2006 година и, от друга страна – правната му уредба след 2006 година. На тази основа е обоснована необходимостта от цялостна реформа на досъдебното производство. Във връзка с това са очертани и обяснени основните й аспекти.

В публикациите „Съдебни експертизи: нормативна уредба, съдебна практика” – трето основно преработено и допълнено издание /С. : Феней, 2010, 296 с./; „Наказателен процес (схеми и таблици)” – трето преработено и допълнено издание /С. : Сиби, 2013, 114 с./, в съавторство; „Тестове по наказателен процес” – второ преработено и допълнено издание /С. : Сиела, 2014, 290 с./, в съавторство, преобладават научно-приложните приноси. Освен за практикуващите юристи, те са от голяма практическа полза както за студентите по право, така и за обучаваните в Академията на МВР.

5. Като цяло научното творчество на доц. д-р Веселин Вучков следва да получи висока оценка поради изтъкнатото теоретично и практическо значение на неговите трудове. Те са новост в науката и са резултат на личната научноизследователска работа на автора. Същевременно чрез своите трудове кандидатът демонстрира способността си да идентифицира

важни обществени проблеми, да ги изследва обстойно и да предложи убедителни пътища за решаването им.

В заключение, имайки предвид изложените достойнства на научноизследователската, преподавателската и практическата дейност на кандидата, считам че той отговаря на всички условия за заемане на академичната длъжност „професор” съгласно чл. 29, ал. 1 от Закона за развитие на академичния състав в Република България. Поради това убедено препоръчвам на научното жури да предложи на Факултетния съвет на Факултет „Полиция” на Академията на МВР да избере за професор по наказателен процес доц. д-р Веселин Бориславов Вучков.

9 януари 2016 г.

Рецензент:

/проф. д-р Пламен Панайотов/